

מזוכרים את הדגלו!

היאכטה הקטנה והלבנה שהפליגה מהמעגן הצבאי של נמל חיפה, משכה אליה בשבת האחרונה את תשומת-לב עשרות הימאים שהיו על סיפון האוניות הישראליות המושבות במפרץ חיפה, מחוץ לנמל. כשהתקרבה היאכטה לעבר אוניות אלה, גברה סקרנותם של הימאים שהציטופפו על הסיפונים עוד יותר. במהרה הם זיהו את המנווט אותה כשלמה אראל, מי שהיה מפקד חיל-הים וכיום מנכ"ל איגוד חברות הספנות, שנגדו שוכתים בימים אלה קציני ומלחי הצי הישראלי כולו.

אראל, שתחביבו הוא השייט, יצא לים בשבת האחרונה — כבכל שבת כמעט — על-גבי סירתו הקטנה. הוא התקרב לאוניות העוגנות וניסה לקשור שיחה עם הימאים. "מה נשמע, חברים? איך המוראל?" שאל. חמומי-מוח מקרב הימאים, ויש רבים כאלה, קידמו אותו בקללות ובהנפת אגרופים מאיימים.

בדיוק באותן תנועות עוינות התקבל שלמה אראל כאשר הגיע, ביום השני ה-אחרון, אל הבניין המיושן של בית-הדין לעבודה בחיפה. אראל, שהיה לבוש בחליפה הודוה, חלצה מפוססת ועניבה הולמת, התנצל לפני צוות-הטלוויזיה שהיה במקום: "היתה לי תקלה במכונית, אז לא הספקתי להסתפר הבוקר". אולם את עשרות מנהיגי הימאים שמילאו כבר את מסדרונות ואולמות בית-המשפט, לא עניין נה באותו בוקר תיספורתו של האלוף (מיל.) הם היו מודאגים מהחלטת בית-הדין שעמדה להימתן.

סכנה מאחרי

מילים תמימות

היה לראגתם על מזה לסמוך. חברי רות הספנות הגישו בקשה לבית-הדין האיזורי לעבודה, להכריז — בגלל סיבות טכניות בעיקרן — על שביתת קציני הים והעובדים הדירוגיים כעל שביתה בלתי חוקית. עד שתתברר חוקיותה של השביתה, ביקשו החברות, בעזרת סוללה מפוארת של עורכי-דין, צורבי-גם, שיוורה לקציני הים להפסיק את שביתתם ולחזור לעבודה. ימים אחדים קודם-לכן נתן בית-הדין לעבודה צו דומה נגד הימאים הדירוגיים, ולא היתה כל סיבה להניח שצו כזה לא ינתן גם נגד קציני הים.

ואומנם, הימאים הקציניים עשו כל שביכולתם כדי לסיים את השביתה. עם טיפה של כבוד, שוב לא נשמעו הקולות הרמים של "נראה להם", "נכניע את צי"ם" או "ישפך דם בנמל". כשהעלה השופט אלי-עזרוביץ, הצעיר-פשרה, שלפיה תסתיים השביתה מייד, בורר יחידי יחליט לגבי תביעות השכר של הימאים, והמצב כולו יחזור לקדמותו כאילו לא היתה שביתה כלל, הסכימו — להפתעת הכל — הימאים

הספנות, להגיע בהם לפתרון (על-ידי ה-בורר), מצויים: תנאי עבודה ושכר, מישר מעת ומרות, תקנים באוניות, הסדרים ומניגנון לפתרון סיכסוכים וחילוקי-דעות, אחריות לגיוקי שביתות ועיצומים וכו'. הכרעותיו של הבורר תחייבנה את הצדדים לכל דבר ועניין, ותיתשכנה כהסכמים קיבוציים ביניהם. מאחורי מילים תמימות אלה היתה טמונה סכנה עצומה. אילו הסכימו הימאים להצעה

כובלת כזו, שפירושה חמור הרבה יותר מאשר בוררות-החובה הנוקשה ביותר, הימאים לא הסכימו להצעה זו. גם נציגי ההסתדרות, שהיא צד בסיסון, עורכי-הדין עודד קלמרו, לא יכול להרשות לעצמו להסכים לגוסח כזה. לראשונה מזה חודשים של הסיכסוך, תמך נציגי ההסתדרות, שהיה עד כה שליח של חברות-הספנות, דווקא בימאים. אפילו השופט כנפי לעג להצעה בגלוי.

עם משרד התחבורה תביא לקבלת הצעת הפשרה וחסולתה של השביתה. רק ברוך שיפמן, עורך-הדין של הימאים הדירוגיים, היה מודאג. שיפמן הוא שועל ותיק. לפני שלמד משפטים היה איש-ים, והמרד הגדול של הימאים הביאו לבית-הסוהר. ואומנם, כעבור שעות אחדות של הת-ייעצות התברר לשיפמן כי דאגותיו היו מוצדקות. לפתע התגלה כי ההתייעצות של חברות-הספנות לא היתה בין לבין עצמן, אלא משא-ומתן עם ההסתדרות מאחורי גבם של הימאים. שאותם אמורה ההסתדרות לייצג, אשר הביא לניסוח שונה של הצעת חברות-הספנות, ניסוח חמור עוד יותר.

שופט

בקיא ואמיץ

כאשר הופיעו עורכי-הדין של חברות-הספנות שוב בבית-המשפט, הם הגיעו יחד עם קלמרו, הסתבר כי שני הצדדים ישבו להם בדיון סודי וארוך שכלל התייעצויות טלפוניות עם ראשי ההסתדרות בתל-אביב ושרי-התחבורה בירושלים, שתוצאתו היתה אחת: תחת שעל-פי ה-הצעה המקורית של חברות-הספנות, להציג עה שנדחתה, ימנה היועץ-המישפטי-לממשלה את הבורר יעשו זאת, על פי ההצעה החדשה, שלמה אראל עצמו ומוזכיר האיגוד המיקצועי של ההסתדרות, ישראל קיסר. על הימאים, לפי ההסכם בין המעסיקים להסתדרות, היה רק לקבל את מסקנות ה-בוררים.

כשנדחקו כל הצדדים אל לישכת השופט אליעזר כנפי, ורמזו לו על ההצעה החדשה של אראל וההסתדרות, לא הצליח השופט לכבוש את תימהונו. אליעזר כנפי, מי ש-היה פעם קציני-מישטרה, נחשב בחוגי ה-משפטים כבקי מאין-כמהו בדני העבודה. הוא אף נחשב שופט אמיץ ביותר. ואומנם החלטתו היתה מכה קשה לחברות הספנות ולהסתדרות גסי-יחד, והסירה את המסוה מעל פני ההסתדרות. השופט דחה את בקשת חברות-הספנות להורות לקציני-הים להפסיק את שביתתם, ומבלי שהתבקש אף ביטל את הצו הקודם שלו, שעל-פיו היה על הימאים הדירוגיים להפסיק את השביתה, לאמיתו של דבר קבע השופט, כי בני-תה, לאמיתו של דבר קבע השופט, רעד שלא תימם השביתה חוקית לגמרי, ועד שלא יוחלט אחרת יכולים הימאים וקציניהם להמשיך לשבות.

אולם את ההפתעה האמיתית זרק לחלל לישכת השופט דווקא עורך-הדין של ה-חברות, אברהם ענבי. הוא ביקש משופט הנדהם לבטל כליל את כל הבקשות וה-הליכים שביקשו חברות הספנות נגד הימאים. קריאות השימחה של הימאים התפרצו ציורת של אביטן: "יחי השופט כנפי!" לא יכלו להסיר את הדאגה שהתעוררה בעיקבות נסיגת החברות: "מדוע ויתרו

הימאים נפלו בפח: הם נענו לפרובוקציה שנועדה להעביר את צי-הסוחר מדגל ישראל לדגל זר

חברות-הספנות על האפשרות לשבור את השביתה באופן חוקי? אילו קלפים מנבחים בשרוולו?" התשובה נימצאה, בעצם, בפסק-דינו של השופט כנפי. כאשר דחה את בקשות חברות-הספנות, הוא ציין כי נראה לו שהן לא הוגשו בתום-לב. השופט אומנם לא ידע על החלטת חברות הספנות הממשלה ב- (המשך בעמוד 30)

חברות-הספנות ביקשו שעה לשם הת-ייעצות. שלמה אביטן, העומד בראש ש-בית הימאים הדירוגיים ואדם ציוני, מנבי היגי איגוד קציני-הים, נשמך לרווחה. אביטן אומנם רק שמע על מרד הימאים הגדול של 1952, המרד שבו נרמסו הימאים על-ידי צבא המישטרה, אבל אדם ציוני חזה את המרד מבשרו. הם קיוו שאולי ההתייעצות הפנימית של חברות הספנות

זו היו צריכים למנות על כל ספינה בורר, אשר יכריע על כל סיכסוך בנושאי סיגרי-ית, בילוי בחוף או התמונות המכסות את כתלי תאו של הימאי, בדיוק כמו בדרשות להעלאות-שכר או תסבות אחרות. אולם עיקר הסכנה היתה בפיסקה האחר-ונה, אשר קבעה כי הכרעותיו של הבורר תחשכנה בכל מקרה כהסכם-עבודה קיבוצי. צי מעולם לא העז מעביד להציע נוסחה

וקציניהם, למרות שלגביהם היתה ההצעה בגדר כניעה מוחלטת. אולם דווקא חברות-הספנות, אחרי הת-ייעצויות עם משרד-התחבורה בירושלים, סירבו לה. הן הגישו הצעה נגדית, שלפיה יקבע הבורר שימתנה לגבי כל דבר, לא רק שכר, ולא יתיר מאומה למשא-ומתן ב-עתידי, או כפי שניסוחו זאת חברות-הספנות: "בין העניינים שיש לדעת חברות

איש-הסתדרות קלמרו יד אחת

שובת ציוניק זכרונות מהעבר

מעסיק אראל מילים תמימות

שופט כנפי שביתה חוקית